

РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

*Гаяш Оксана, кандидат педагогічних наук
доцент кафедри фізичної реабілітації
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Збереження і зміцнення здоров'я дітей, підвищення рівня їх рухової активності, розвиток та удосконалення фізичних якостей є головними завданнями фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» та пріоритетними напрямками розвитку суспільства.

Особливо актуальною на сьогодні лишається проблема фізичного виховання школярів з інтелектуальними порушеннями, оскільки від загального психофізичного стану, наявності навичок і вмінь здорового способу життя, багато в чому залежить успіх адаптації до фізичних і соціальних умов довкілля. Правильно організоване фізичне виховання сприятливо впливає на формування статури, профілактику захворювань, покращення розумової активності, підвищує працездатність, стає базою для успішного проведення виховної та корекційно-навчальної роботи.

Актуальність проблеми фізичного виховання і обумовила вибір теми «Рухливі ігри як засіб фізичного виховання молодших школярів з інтелектуальними порушеннями».

Розвиток учнів з інтелектуальними порушеннями та корекцію притаманних їм недоліків фізичного розвитку розглянуто в роботах І.Бобренко, М.Єфименка, І.Єременка, М.Козленка, В.Синьова, Н.Стадненко, І.Моргуліс, Б.Шеремета та ін. Вчені зазначають, що одним із основних завдань фізичного виховання учнів з інтелектуальними порушеннями (ІП) є попередження та корекція недоліків психофізичного розвитку, а також розвиток рухових якостей [1; 2; 3; 5; 8]. При цьому особливої уваги потребує розвиток у школярів координаційних здібностей, здатності до цілеспрямованих дій, обсягу та стійкості уваги, мисленневих операцій та мовленнєвого розвитку [4, с. 91-92].

Серед значного розмаїття засобів фізичного виховання рухливим іграм належить особливе місце. Вони виступають ефективним засобом виховання, навчання, корекції і розвитку дитини з порушенням інтелектуальної діяльності. Рухливі ігри в першу чергу спрямовані на фізичне виховання молодших учнів з ІП, адже правильно підібрані ігри сприяють розвитку рухів, гармонійному розвитку організму школярів та позитивно впливають на їхнє здоров'я в цілому, корекцію недоліків фізичного розвитку. За допомогою ігор у школярів закріплюються та вдосконалюються різноманітні вміння і навички основних рухів, розвиваються такі важливі фізичні якості, як швидкість, спритність, витривалість.

Особлива цінність рухливих ігор закладена у можливостях одночасно впливати на моторну та психічну сферу дітей з ІІІ. Використання різноманітних дій і рухів у грі активізує діяльність всієї рухової ділянки кори головного мозку.

Г.Чернега відмічає, що рухлива гра – свідомо діяльність, в якій проявляється і розвивається вміння аналізувати, зіставляти, узагальнювати і робити правильні висновки. У рухливих іграх розвиваються здібності правильно оцінювати просторові та часові відношення, здатність швидко і правильно реагувати на ситуацію, що склалася, у часто змінюваній ігровій обстановці. Рухливі ігри з невеликими предметами (малими м'ячиками, мішечками, паличками, прапорцями) підвищують шкірно-тактильну і пропріоцептивну чутливість, сприяють удосконаленню рухової функції рук і пальців, що особливо необхідно для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку з ІІІ [7].

Для дітей з ІІІ рухливі ігри необхідно повторювати багаторазово, але, разом з тим, поступово їх міняти, доповнювати, вводити нове обладнання та інвентар.

Використання варіантів рухливих ігор у роботі з молодшими школярами з ІІІ здійснюється з метою:

- збільшення мотивації учнів до рухової активності;
- формування основ здорового способу життя;
- вдосконалення техніки рухової навички, формування рухового вміння;
- розвитку рухових якостей (швидкості, спритності, сили, витривалості, гнучкості);
- виховання інтересу до різних доступних дитині видів діяльності [1].

І.Бобренко рекомендує: для підвищення ефективності корекційно-розвивального впливу у рухливій грі можна змінювати (відповідно до індивідуальних можливостей учнів):

- умови проведення рухливої гри;
- способи використання предметів і обладнання;
- правила;
- рівень фізичного навантаження;
- способи виконання рухових дій [1].

Вчена також зазначає, що рухливі ігри різного рівня навантаження можуть бути включені в різні форми організації занять з фізичної культури:

- урок фізичної культури;
- щоденні фізкультурно-оздоровчі заходи у режимі дня (гімнастика до уроків, фізкультурні хвилинки, фізичні вправи на великих перервах, фізкультурні паузи під час виконання домашніх завдань, фізкультурні заняття у другій половині дня);
- позакласні форми занять фізичною культурою та спортом (ранкова гігієнічна гімнастика, заняття у фізкультурно-оздоровчих гуртках і

фізкультурно-спортивних секціях, участь у фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходах) [6, с. 176-177].

Отже, аналіз науково-методичної літератури, наші педагогічні спостереження показують, що рухлива гра, виступає спочатку як дитяча забава, розвага, дозволяє ненав'язливо вирішувати велику кількість корекційно-розвиваючих завдань, ініціюючи активність самих учнів.

Цілеспрямоване використання рухливих ігор у корекційно-розвивальній роботі, їх диференційований підбір з урахуванням психофізіологічних, вікових, індивідуальних особливостей учнів – запорука ефективності фізичного виховання молодших школярів з ІІІ.

Список використаних джерел

1. Бобренко І.В. *Рухливі ігри у процесі фізичного виховання дітей з інтелектуальними порушеннями*. URL: <https://ispukr.org.ua/?p=5629> (дата звернення 12.04.2023).

2. Єременко І.Г., Стадненко Н.М., Моргуліс І.С., Синьов В.М. [та ін.]. *Основи спеціальної дидактики* : посібник / за ред. І. Г. Єременка. 2-ге вид., перероб. Київ. : Рад. школа, 1986. 201 с.

3. Козленко М. О. *Фізичне виховання учнів допоміжної школи*. Київ: Рад. шк., 1987.

4. Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку : наказ Міністерства освіти і науки від 19.09.2022 р. № 836. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/632/9c6/379/6329c6379ad05339839275.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).

5. Синьов В. М. *Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка*: в 2 ч. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Ч.1. 241 с., Ч.2. 223 с.

6. Чеботарьова О., Блеч Г., Бобренко І., Гладченко І., Мякушко О., Трикоз С., Сухіна І., Ярмола Н. *Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями* : навчально-методичний посібник / за наук. ред.: О. Чеботарьової, І. Сухіної. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. 233 с.

7. Чернега Г.П. Значення рухливих ігор у фізичному вихованні дітей. *Педагогічний вісник*, №1-2, 2022. С. 71-72.

8. Шеремет Б.Г. *Основи фізичного виховання в допоміжній школі*. Одеса: ПДПУ, 1996.